

Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku

Wydział Rzeźby i Intermediów

Streszczenie rozprawy doktorskiej „Sztuka bliskości. Wizualne strategie.”

Rozprawa mgr Anna Włodarska-Zamiara

Promotor prof. dr hab.. Janina Rudnicka

Sztuka bliskości wyrażana jest w pracy poprzez wprowadzenie w autorskim aspekcie pojęcia bliskości, jako narzędzia w sztuce i osadzenia go w istniejącej teorii i tradycji sztuki współczesnej, i humanistycznej. Zaś wizualne strategie przedstawione zostaną poprzez wybrane relacje, które mogą zachodzić między bliskością a poszczególnymi fenomenami takimi jak odbiorca_czyni, przestrzeń czy czas.

Bliskość jako narzędzie w sztuce przynależy do działań z (i) wobec odbiorcy_czyni, w strukturze (w założeniu) posiadając charakter efemeryczny. Najczęściej realizuje się poprzez spotkanie (w spotkaniu), które jest procesem, stawaniem się. Natomiast sztuka bliskości a także wizualne strategie, są dostrzegalne *ex post*. Większość działań artystycznych w powiązaniu z bliskością jako narzędziem realizuje się poprzez mikronarracje, migrogesty bardzo często również w szerokim ujęciu poza-centrum.

W procesie kreacji i analizy omawianego projektu, wyłoniły się następujące koncepcje:

Bliskość w kontekście praktyki artystycznej stanowi narzędzie możliwej zmiany, rozumianej zarówno na poziomie indywidualnym, jak i zbiorowym.

Spotkania oparte na bliskości (sztuka bliskości) mają potencjał osiągnięcia autentycznego i trwałego wpływu na twórcę_czynię i tych, którzy_re w tym spotkaniu współuczestniczą, przekraczając tym samym granice tradycyjnego rozumienia odbioru sztuki.

Narzędzie bliskości nie jest statyczne, lecz dynamiczne - może być transformowane w procesie interakcji z odbiorcą_czynią, przestrzenią (oraz innymi relacjami, w których zaistnieje) i podlegać ciągłym przemianom wraz z ewolucją twórcy_czyni.

W świetle powyższego, cel mojej pracy można sformułować jako dążenie do zrozumienia i eksploracji możliwości bliskości jako narzędzia w sztuce, w kontekście twórczości indywidualnej oraz w rozmaitych relacjach. Pragnę również przedstawić, jak te przekształcenia wpływają na charakter prac (wizualne strategie).

Poza przedstawieniem podstawowych zależności wskazanych w pracy „Sztuka bliskości. Wizualne strategie.”, ważne jest uwzględnienie w tym miejscu cech, które ze względu na złożoność problemu, mogą zostać nie opisane w poszczególnych rozdziałach. Świadoma jestem, że prezentowane podejście i praktyka, łączą w sobie równie mocno utopijne jak i być może naiwne przesłanki, wynikające z idealistycznego traktowania bliskości jako narzędzia w sztuce. Przedstawiane relacje i tym samym strategie wizualne, są dla mnie osobistym aktem nadziei, próbą odzyskania sprawczości i możliwością wyłamania się z impasu. To nie romantyczne uniesienie, ale raczej próba opisu doświadczania poruszania się w świecie, ujęta z perspektywy uczestniczki i obserwatorki jednocześnie.

Bliskość stanowi dla mnie uzupełnienie narzędzi możliwych do wykorzystania w sztuce. Może również być odpowiedzią wobec niepewności i braku poczucia bezpieczeństwa. Jest to moja reakcja na dominujące centrum, dyktujące warunki i generujące obowiązujące narracje. To także próba poszukiwania, tych elementów, które mogą wspierać przeciwdziałanie wypaleniu i zmęczeniu, poprzez zwrócenie się ku bliskości i zaangażowanie w relacje z Bliskim_ Bliską.

Podsumowując, starałam się tak „zbudować” pracę, aby złożoność tematu „sztuki bliskości” i jej wizualnych strategii została przedstawiona w sposób jak najbardziej przystępny i zrozumiały, jednocześnie nie rezygnując z wymogów naukowej precyzji i kompleksowości. Praca dzieli się na siedem rozdziałów, każdy z nich poświęcony jest innej kwestii. Rozdziały 2 i 3, „Metoda” oraz „Wyznaczanie pojęć centralnych”, są kluczowe dla podstaw pracy, wprowadzają do głównych terminów i metod badawczych. Rozdział 4, „Bliskość – konteksty”, jest już konkretnym wglądem w bliskość jako pojęcie i jako narzędzie w sztuce. Poszczególne podrozdziały stanowią rozważania nad różnymi wymiarami bliskości, zaczynając od kontekstu filozoficznego, przez aspekty teoretyczne i odwołanie do wybranego momentu sztuki współczesnej - performans. Rozdział 5, „Relacje bliskości”, stanowi ważne dopełnienie rozdziału czwartego, skupiając się na relacjach między bliskością a innymi pojęciami, takimi jak odbiorca, przestrzeń czy czas. W obu rozdziałach wybrane prace artystyczne - innych twórców_czyń i własne - stanowią zarówno punkty odniesienia, jak i praktyczne ilustracje prezentowanych koncepcji. Rozdział 6, „Przyczynki do praktyki. Artystyczna praca doktorska, wizualne strategie”, stanowi konkretny przykład zastosowania teorii w praktyce. Ukazuję sześć prac w różnorodnych formach i mediach, które są nierozłącznym komponentem całego doktoratu. Realizacje odnoszą się do relacji bliskości omówionych w rozdziale 5 (są również interpretowane jako działania w ramach danej relacji). Kierując szczególną uwagę na interakcję z przestrzenią jako integralną częścią procesu artystycznego, nierozzerwalnie związanego z omawianym fenomenem bliskości, na początku rozdziału 6. umieściłam „Wizualne sploty, realizacje w przestrzeni: „pokój wspomnienia”, „pokój w pokoju”, co ma na celu zilustrowanie, unaocznienie prac doktorskich w poszczególnych pokojach Galerii UL. W następnej kolejności znajdują się wybrane zrzuty ekranu z materiału wideo, jako ostatnie prezentowane są „zapiski codzienności”, czyli projekty graficzne autorskich druków.